

לא לשאול למה

הרב מפוניבז' למד בראדן והיה נחשב שם עילוי גדול, ושלחוהו מטעם הישיבה לגר"ח מבריסק ששהה בלופאָווע לדבר עמו בלימוד, ושלמו עבור זה ששים רובל שהיה סכום גדול [והרב היה עילוי גדול], ובא לפניו והציע לו חידוש תורה וקיבל. ואח"כ התחיל לומר עוד חידוש ופתח דבריו שיש להתבונן למה נאמר דין זה, ומיד הפסיקו הגר"ח ואמר לו אין שואלים למה כך, אלא מה כתוב, ותוך כדי דבורו עמו הגיע טלגרמא שבתו של הגר"ח מקשה לילד, והוצרך לנסוע לורשה [להתייעץ בדבר], ואמר הרב שמאז שינה את כל אורח לימודו [שהורגל בטעלז אצל הגר"ש שמעון שקופ להתבונן על הדבר למה הוא], ורק לומד מה כתוב, שהגר"ח פתח לו את הראש לחשוב באופן כזה, וא"כ בסופו של דבר הייתה שוה הנסיעה. (רשימות ר"כ)

אמורא חולק על תנא

הגר"ח אמר לבנו הגר"ז שאמורא יכול לחלוק על תנא (עי' קוב"ש ב"ב א' תרלג, ועי' בחזון איש באגרות ח"ג נ"ז דפליג על זה). ומה שאמרו בגמ' רב תנא ופליג, היינו שהוא כתנא והשתמש בכחו לחלוק על התנאים, וכל האמוראים לא השתמשו בכח זה עכ"ד.

והנה איתא (בב"מ פו, א) רבי ור' נתן סוף משנה, ר"א ורבינא סוף הוראה, וסימנך עד אבוא אל מקדשי כו', והנה הלכה כבתראי מאביי ואילך, והנה כל הני דלא סבירא ליה כהגר"ח וס"ל שאמורא לא חולק על תנא, אמאי הלכתא כבתראי. וי"ל כי אינו חולק אלא מכריע בסברות. (רשימות אחד השומעים)

מהו ק"ו

בגמ' בקידושין (י, ב) איתא דאמרו על בן בג בג מוחזקני בך שאתה בקי בחדרי תורה לדרוש בק"ו אי אתה יודע. ובקוב"ש (א' פד) כתב, לכאורה מה ענין ק"ו לבקיאות בחדרי תורה, ואמר כ' מו"ר הגר"ח הלוי זצ"ל, כי לדרוש בק"ו א"צ לבקיאות, אבל לידע שהק"ו הוא של קיימא ואין עליו שום פירכא, לזה צריך להיות בקי בחדרי תורה, כי אפשר שהק"ו הוא בהלכות שבת, ויש עליו פירכא מדיני טומאה, וכיוצא בזה.

ואמר רבנו שהנה בגמ' זבחים (יג, א) איתא, והא דקאמר רב הונא קל וחומר לא אמרה אלא לחדד בה תלמידיו. ופרש"י לחדד תלמידיו - שיקשו לו תשובה עליו, א"נ שיתנו לבם להיות חריפין לדרוש קלים וחמורים מאיליהן כבן עזאי. מבואר שמה שנצרך לדרוש ק"ו הוא חריפות. [ובאילת השחר בראשית א, יב כתב: ובאמת יש שני סוגי ק"ו, דיש ק"ו של סברא ויש ק"ו של דין, וכגון מה דאיתא בקידושין ט' ב' אמה העברי' תהא נקנית בביאה מק"ו מה יבמה שאינה נקנית בכסף וכו', שזה ק"ו של דין ולא של סברא, עי"ש מש"כ בזה, וא"כ אולי י"ל עפ"י קושיא הנ"ל]. (מפי אחד השומעים. וראה בפרי חיים גליון רמט מש"כ בזה)